

Tomáš Chmela

Kontakty a komunikace na rozhraní starší a střední doby bronzové. Výšinné opevněné sídliště v Bánově u Uherského Brodu

Praha 2008

(posudek diplomové práce)

Diplomová práce T. Chmely **Kontakty a komunikace na rozhraní starší a střední doby bronzové. Výšinné opevněné sídliště v Bánově u Uherského Brodu** je věnována komplexnímu zpracování výzkumu sídliště věteřovské skupiny v Bánově v roce 1948 a jeho zařazení do širších historických, ekonomických a sociálních souvislostí. Téma považuji za vhodně zvolené a oceňuji jeho heuristickou a dokumentační část, protože autor předložil zpracování a vyhodnocení všeobecně známé, ale dosud podrobněji nezpracované lokality. Diplomová práce se skládá ze dvou částí. První část představuje vlastní text se 138 stranami a druhou tvoří přílohy s Nálezovým deníkem Jana Pavelčíka, 19 stranami výsledků mikropetrografických analýz a 78 tabulek archeologického materiálu.

Textová část práce je rozdělena do dvou základních bloků. V prvním z nich (kap. 2 až 4) se autor zabývá maďarovsko-věteřovskou kulturou obecně, zatímco v druhém bloku (kap. 5 a 6) se soustředil na rozbor lokality v Bánově.

V krátkém úvodu nás diplomand seznámil s námětem práce. V úvodu druhé kapitoly „Vymezení práce a její jazyk“ (str. 8-14) T. Chmela stručně charakterizuje bánovské naleziště. Velmi úspěšně se orientoval v terminologické problematice, ať již jde o název kultury (kultura, skupina, typ), chronologické třídění (A₂, A₃, B₁) nebo určení druhu sídliště (hradisko, opevněná osada atd.). V krátké třetí kapitole „Metodika“ (str. 14-15) seznamuje čtenáře s metodikou práce. K tomu bych měl jen jednu výhradu. Metodiku výběru artefaktů pro analýzu popsal v žádosti o grantovou podporu, jenže ta je přístupná pouze malému počtu členů grantové komise a pro čtenáře je nepřístupná. Velmi podrobně a kvalitně je zpracována čtvrtá kapitola „Historie výzkumu maďarovsko-věteřovské kultury“ (str. 16-22). Historii výzkumu rozdělil do tří období, a to před rokem 1945, v letech 1945-1990 a po roce 1990. Patrně jen nepřesným formulováním (str. 16) se do práce dostala informace, že termín únětická kultura byl navržen a poprvé použit Č. Rýznerem. Ten sice prozkoumal a v r. 1881 publikoval v PA pohřebiště v Úněticích, ale název únětická kultura pochází od J. Matiegky, který ho použil až v roce 1892. Na druhé straně T. Chmela správně poukázal na to, že formulaci keramika věteřovského typu použil jako první I. L. Červinka (str. 16) v nepublikované práci o únětické kultuře.

Druhý blok teoretické práce se zabývá hodnocením opevněného výšinného sídliště v Bánově. V páté kapitole „Bánov-Hrad v kontextu výzkumné sezóny 1948“ (str. 23-74) se autor podrobně zabývá uvedeným výzkumem (přírodní poměry, historie výzkumu, stratigrafie). Podstatnou část této kapitoly tvoří popis výzkumu z r. 1948 a rozbor nálezů z tohoto výzkumu. Pro zpracování keramiky z Bánova vytvořil T. Chmela vlastní deskripční kód, který do jisté míry navazuje na terminologii J. Stuchlíkové. Při zpracování materiálu prokázal autor dostatečný přehled o problematice a nemám k němu žádné podstatné výhrady. Obdobně nemám žádné výhrady k jeho pasáži o chronologii lokality.

Za novátorskou musím považovat šestou kapitolu „Výšinné opevněné sídliště v Bánově v souvislostech archeologického kontaktního studia doby bronzové“ (str. 75-122). Autor se zabýval některými artefakty, které naznačují možnosti blízkých i dálkových

kontaktů. Při hodnocení kovových výrobků, dokladů metalurgie, kostěné a parohové industrie a keramiky postupoval klasickou metodou. Zde bych jen doplnil, že na Moravě máme dyzny již z únětického prostředí (např. Pekárna, Šatov). Rovněž bych doplnil, že vedle zlomků ze čtyřramenných koleček s loukotí z různých lokalit (mimo jiné i Bánov – str. 84) se na Cézavách u Blučiny našel jeden téměř úplný exemplář (viz Pravěké dějiny Moravy obr. 168:21). Neobvyklá, ale patrně akceptovatelná, je Chmelova interpretace keramického kolečka s otvory (tab. XII:12) jako misky z dvouramenných vah. Za skutečně novátorskou pasáž lze pokládat výsledky rozboru keramiky mikropetrografickou metodou. Podobné pokusy se konaly již v minulosti, ale tak rozsáhlý soubor nebyl zatím zkoumán. Výsledky naznačují správnost použití této metody.

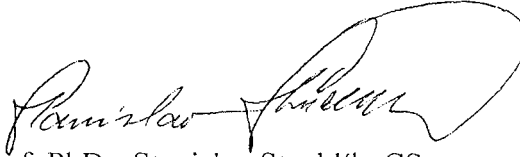
Práce je přehledná, stylisticky i jazykově je velmi dobře napsaná. Členění do jednotlivých kapitol a podkapitol je logické. Několik drobných gramatických chyb (např. str. 54 – *v materiálu zachráněného* správně *v materiálu zachráněném*; str. 81 – *pře otázkou* – správně *před otázkou*) nebo chybějící závorčky (např. str. 27, 35) lze považovat jen za přehlédnuté překlepy, které nijak nesnižují kvalitu textu. Při odkazech na obrazovou část by mezi tab. (nebo obr.) a číslem měla být mezera (např. tab. XXV:1,2; XXIX:1,2). Seznam použité literatury s více než 200 tituly je dostatečně obsáhlý a reprezentativní. Závěrem musím upozornit ještě na několik drobných nepřesností v soupisu literatury. Některé v textu citované práce (např. *Hanykyř – Maryška – Buchvaldek 1997*; *Hložek – Gregerová – Havlica 1999*; *Pavelčík 1950*; *Stuchlíková 1997*) chybí v soupisu literatury. Považuji za nutné upozornit i na některé drobné chyby (např. str. 125, 136 *Krakow* – správně *Kraków*; str. 126 *danubishen* – správně *danubischen*, *Begin* – správně *Beginn*). U práce B. Hahnela (str. 129) není uveden ročník 8 řady *Forschungen in Stillfried*. Nejednotné je uvádění jmen autorů, které je obvykle vypsáno celé, ale u některých jsou uvedeny pouze iniciály (např. Buchholz, Dayton, Neuhäuslová). Další nejednotnost je při uvádění časopisů. Obvykle po názvu časopisu následuje ročník, ale v jiných případech jsou oba údaje odděleny čárkou (např. str. 132, 133, 135).

Velmi pochvalně se musím vyjádřit o úpravě dokumentační části práce. Tabulky materiálu jsou přehledné, kresby kvalitní, přesné a jsou použitelné i pro zveřejnění. Za drobné přehlédnutí lze považovat neoddělení ucha od profilu plnou čarou (tab. XII:10) jako je tomu v jiných případech. Stejně kvalitně jsou připraveny tabulky s plány a petrografickými vzorky. Škoda jen, že na mapě na tab. I nejsou konkretizovány lokality, protože čtenáři tato mapa v předložené podobě mnoho neřekne.

Při posuzování diplomové práce T. Chmely je možno konstatovat, že předložené dílo je výsledkem svědomité a důkladné heuristické práce, a to jak s materiálem tak s literaturou. Autor nás přesvědčil o seriózním přístupu ke zpracovávané látce a na začínajícího badatele prokázal úctyhodnou znalost literatury a přehled v problematice o starší době bronzové. S potěšením musím ocenit jazykovou a stylistickou úroveň předloženého textu. Výše uvedené drobné chyby je možno považovat spíše za přehlédnuté překlepy nebo nepozornosti než za projevy neznalosti. Na výše uvedené nedostatky jsem upozorňoval se snahou pomoci diplomandovi v jeho další odborné činnosti. Bez ohledu na ně považuji práci za velmi kvalitní a navrhuji ji klasifikovat stupněm výborný.

Protože T. Chmela splnil všechny požadavky kladené na magisterskou diplomovou práci, navrhuji práci přijmout a předložit ji k dalšímu řízení a hodnotit ji jako výbornou.

V Brně 10. září 2008

Prof. PhDr. Stanislav Stuchlík, CSc.